

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра інформаційних технологій, консалтингу і туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Р. ШЕЛУДЬКО

“31” серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»

Галузь знань **07 «Менеджмент і адміністрування»**

Спеціальність **073 „Менеджмент”**

Освітньо-професійна програма – **«Менеджмент»**

Спеціалізація – —

Факультет – менеджменту і економіки

Харків -2020

Робоча програма дисципліни «Інформаційні системи та технології» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Менеджмент і адміністрування» спеціальності 073 „Менеджмент” освітньо-професійної програми «Менеджмент».

« 25 » серпня 2020 р. _____ с.

Розробник: **Бутенко Тетяна Андріївна**, завідувач кафедри інформаційних технологій, консалтингу і туризму, доцент, кандидат економічних наук.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри інформаційних технологій, консалтингу і туризму

Протокол від “25” серпня 2020 р. № 1.

Завідувач кафедри інформаційних технологій, консалтингу і туризму,

доцент

Т. БУТЕНКО

“ 25 ” серпня 2020 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки

Протокол від «27» серпня 2020 р. № 2.

Голова навчально-методичної комісії факультету менеджменту і економіки, к.е.н., доцент

Ю. ФІЛІМОНОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4,5	Галузь знань 07 „Управління і адміністрування” (шифр і назва)	Обов’язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 073 „Менеджмент” Освітньо-професійна програма «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 135		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		22 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		22 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		91 год.	121 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у майбутніх фахівців сучасного рівня інформаційної та комп'ютерної культури, набути практичних навичок роботи на сучасній комп'ютерній техніці та використання сучасних інформаційних технологій для вирішення різноманітних завдань у практичній діяльності за фахом.

Завдання – теоретична і практична підготовка майбутніх фахівців з питань:

- Інформаційні системи та технології, їх роль і місце у сучасному суспільстві.
- Технологія обробки текстових документів
- Технологія створення, редагування та форматування електронних таблиць і діаграм у середовищі MS Excel.
- Технологія використання апарату математичної обробки та аналізу даних у середовищі MS Excel.
- Створення додатків із використанням засобів автоматизації у середовищі MS Excel.
- Інформаційні системи в економіці та можливості їх побудови засобами сучасних систем управління базами даних.
- Поняття бази даних, об'єкти бази даних MS Access, технологія проектування структури бази даних.
- Технологія створення, редагування і керування об'єктами бази даних MS Access.
- Створення додатків із використанням засобів автоматизації у середовищі MS Access.
- Технологія створення, редагування та показу презентацій засобами програми MS PowerPoint.
- Технологія створення, редагування та форматування графічних об'єктів із використанням засобів комп'ютерної графіки.
- Експорт, імпорт та зв'язування об'єктів у середовищі інтегрованого пакета MS Office.
- Сучасні інформаційні технології.
- Організація інформаційної бази ІС.
- Сучасні підходи до створення ІС та їх еволюція.
- Інформаційні системи в економіці.
- Інтегровані інформаційні системи та перспективні напрями розвитку ІС: система підтримки прийняття рішень (СППР) та експертні системи (ЕС).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи створення та функціонування інформаційних систем, їх використання для управління економікою;
- структуру системи інформаційного забезпечення агропромислового виробництва;

- основні засади управління інформаційними ресурсами та технологіями на підприємстві;
- методи аналізу даних в системі прийняття управлінських рішень;
- технології створення структури бази даних, розробки основних об'єктів та зв'язків між ними;
- методології розроблення інформаційних систем, визначення ефективності їх впровадження.

вміти:

- використовувати прикладні системи обробки даних на персональних комп'ютерах і в мережах для розв'язання економічних задач фахового спрямування;
- працювати у конкретних автоматизованих інформаційних системах, що використовуються в сучасних організаціях;
- приймати управлінські рішення на підставі інформації, отриманої за допомогою автоматизованої інформаційної системи.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність - *Здатність* розв'язувати складні, спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту, характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати навчання:

- РН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

Міждисциплінарні зв'язки: економічна інформатика, менеджмент, операційний менеджмент (попередні дисципліни та їх розділи, що використовуються в даній дисципліні); маркетинг аграрних підприємств, методики прийняття управлінських рішень, моделювання економічних систем (наступні дисципліни та їх розділи, що використовують матеріали даної дисципліни).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інформатика та ком'ютерна техніка.

Тема 1. Основні поняття інформатики та ком'ютерної техніки. Структура та основні пристрої сучасних ПК.

Тема 2. Принципи та структура програмного забезпечення ПК. Операційна система MS Windows (Linux).

Тема 3. Системи обробки текстової інформації. Текстовий редактор MS Word (OOo Write).

Тема 4. Системи табличної обробки даних. Табличний процесор MS Excel (OOo Calc).

Тема 5. Системи управління базами даних СУБД MS Access (OOo Base).

Тема 6. Технологія створення презентацій засобами програми MS PowerPoint (OOo Impress).

Змістовий модуль 2. Інформаційні системи та технології.

Тема 7. Підприємство як цілеспрямована система. Інформаційні системи та їх роль в управлінні підприємствами та економікою.

Тема 8. Економічна інформація, засоби її формалізованого опису та технології обробки.

Тема 9. Організація інформаційної бази системи оброблення інформації.

Тема 10. Інформаційні системи в економіці.

Тема 11. Сучасні підходи та організаційно-методичні основи створення ІС.

Тема 12. Інтегровані інформаційні системи.

Тема 13. Системи підтримки прийняття управлінських рішень та експертні системи. Ком'ютерні тренінгові системи в економіці та навчанні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Інформатика та ком'ютерна техніка												
Тема 1. Основні поняття інформатики та ком'ютерної техніки. Структура та основні пристрої сучасних ПК.	7					7	10					10
Тема 2. Принципи та структура програмного забезпечення ПК. Операційна система MS Windows (Linux).	9			2		7	11					11
Тема 3. Системи обробки текстової інформації. Текстовий редактор MS Word (OOo Write).	12	2		2		8	11					11
Тема 4. Системи табличної обробки даних. Табличний процесор MS Excel (OOo Calc).	16	2		2		12	15	1		4		10
Тема 5. Системи управління базами даних. СУБД MS Access (OOo Base).	22	4		6		12	15	1		4		10
Тема 6. Технологія створення презентацій засобами програми MS PowerPoint (OOo Impress).	4					4	4					4
Разом за змістовим модулем 1	70	8		12		50	66	2		8		56

Змістовий модуль 2. Інформаційні системи та технології.											
Тема 7. Підприємство як цілеспрямована система. Інформаційні системи та їх роль в управлінні підприємствами та економікою.	8	2		2		4	10				10
Тема 8. Економічна інформація, засоби її формалізованого опису та технології обробки.	10	2		2		6	11	1			10
Тема 9. Організація інформаційної бази системи оброблення інформації.	14	2		2		10	12	2			10
Тема 10. Інформаційні системи в економіці.	14	2		2		10	6				6
Тема 11. Сучасні підходи та організаційно-методичні основи створення ІС.	4	2				2	6				6
Тема 12. Інтегровані інформаційні системи.	6	2				4	6				6
Тема 13. Системи підтримки прийняття управлінських рішень та експертні системи. Комп'ютерні тренінгові системи в економіці та навчанні.	9	2		2		5	8	1			7
Разом за змістовим модулем 2	65	14		10		41	59	4			55
Усього годин	135	22		22		91	135	6		8	121

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи та структура програм-ного забезпечення ПК. Операційна система MS Windows (Linux).	2
2	Системи обробки текстової інформації. Текстовий редактор MS Word (OOo Write).	2
3	Системи табличної обробки даних. Табличний процесор MS Excel (OOo Calc).	2
4	Системи управління базами даних. СУБД MS Access (OOo Base).	6
5	Підприємство як цілеспрямована система. Інформаційні системи та їх роль в управлінні підприємствами та економікою.	2
6	Економічна інформація, засоби її формалізованого опису та технології обробки.	2
7	Організація інформаційної бази системи оброблення інформації.	2
8	Інформаційні системи в економіці.	2
9	Системи підтримки прийняття управлінських рішень та експертні системи. Ком'ютерні тренінгові системи в економіці та навчанні.	2
	Разом	22

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття інформатики та ком'ютерної техніки. Структура та основні пристрої сучасних ПК.	7
2	Принципи та структура програмного забезпечення ПК. Операційна система MS Windows (Linux).	7
3	Системи обробки текстової інформації. Текстовий редактор MS Word (OOo Write).	8
4	Системи табличної обробки даних. Табличний процесор MS Excel (OOo Calc).	12
5	Системи управління базами даних. СУБД MS Access (OOo Base).	12
6	Технологія створення презентацій.	4
7	Підприємство як цілеспрямована система. Інформаційні системи та їх роль в управлінні підприємствами та економікою.	4
8	Економічна інформація, засоби її формалізованого опису та технології обробки.	6
9	Організація інформаційної бази системи оброблення інформації.	10
10	Інформаційні системи в економіці.	10
11	Сучасні підходи та організаційно-методичні основи створення ІС.	2
12	Інтегровані інформаційні системи.	4
13	Системи підтримки прийняття управлінських рішень та експертні системи. Ком'ютерні тренінгові системи в економіці та навчанні.	5
	Разом	91

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

У ході вивчення сутності інформаційних систем та їх значення в управлінні сучасними організаціями, що є предметом дисципліни «Інформаційні системи та технології», використовуємо такі методи навчання:

1. Група методів за джерелом і сприйняття навчальної інформації – *словесні* (лекція, бесіда, розповідь), *наочні* (ілюстрація, демонстрація), *практичні* (використання пошукових систем для ознайомлення з WEB-сайтами Мінагрополітики, Аграрного сектору України; використання методів аналізу “причина-наслідок”, кореляційно-регресивний аналіз, оптимізація; аналіз даних засобами табличних процесорів: MS Excel, OpenOffice.org Calc,

- дослідження можливостей створення та обробки інформації системами управління базами даних Microsoft Access, Open Office.org Base);
2. Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: *індуктивні, дедуктивні, аналітичні і синтетичні*;
  3. Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – *репродуктивні, продуктивні*;
  4. Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота з навчально-методичною і науковою літературою, робота з пакетами прикладних програм, інтерактивні методи, такі як: метод кейс-стаді, мозкова атака та ін..

11. Методи контролю

Контроль знань, умінь і навичок студентів – невід’ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв’язку. При вивченні дисципліни «Інформаційні системи та технології» використовуються такі методи контролю:

5. **Поточний контроль** рівня знань та вмінь, який проводиться на лекціях, практичних заняттях за такими видами:
  - *Експрес опитування* – опитування на засвоєння матеріалу попередньої лекції; опитування під час лекції на розуміння її суті; контроль за засвоєнням матеріалу лекції;
  - *Семінарські заняття*;
  - *Співбесіда*;
  - *Програмований контроль знань* – вирішення проблемних і ситуаційних завдань, тестування;
  - *Модульний контроль*.
6. **Періодичний (проміжний) контроль** рівня знань та умінь після вивчення розділу, теми змістовних розділів за такими видами:
  - *Контрольні роботи*;
  - *Тестові опитування*;
  - *Контроль за формуванням практичних умінь і навичок*;
  - *Контроль за умінням вирішувати професійно-орієнтовані завдання*.
7. **Підсумковий контроль** здійснюється в кінці вивчення дисципліни і включає захист реферату та екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
5	5	5	5	3	2	5	5	10	10	10	5	10	20	100

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ЄКТС	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Андрусенко В.М. Інформаційні системи в менеджменті: опорний конспект лекцій / В.М. Андрусенко. – Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х.: 2008. – 132 с.
2. Андрусенко В.М. Інформаційні системи і технології в менеджменті: методичні вказівки та завдання для лабораторних, практичних і самостійних робіт / В.М. Андрусенко., О.І. Нестеренко. – Х.: ХНАУ, 2007. – 31 с.
3. Бутенко Т.А. Тексовий редактор OpenOffice.org Writer: лабораторний практикум для студентів факультету менеджменту і економіки напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства” / Т.А. Бутенко, Ю.В. Синявіна, Н.М. Проценко. – Харків, 2012. – 20 с.
4. Бутенко Т.А. Теоретичні основи інформатики /Т.А. Бутенко, Н.М. Проценко – Завдання для модульного контролю з курсу „Інформатика” для студентів денної форми навчання факультету менеджменту і економіки напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства”. - Х: ХНАУ, 2011. - 25 с.
5. Бутенко Т.А. Підготовка ділових документів: завдання для самостійної роботи для студентів факультету менеджменту і економіки / Т.А. Бутенко, В.М. Сирий. – Харків, 2012. – 42 с.
6. Бутенко Т.А. Економічна інформатика: завдання для самостійної роботи для студентів факультету менеджменту і економіки напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства” / Т.А. Бутенко, Н.М. Мартянова. – Харків, 2009. – 96 с.
7. Бутенко Т.А. Програмне забезпечення ЕОМ: методичні вказівки та завдання для роботи з програмою FrontPage / Т.А. Бутенко, Ю.В. Синявіна. – 2007. – 42 с.
8. Мартянова Н.М. Економічна інформатика: завдання для студентів економічного факультету за фахом "Облік і аудит", "Економіка підприємства" та "Фінанси"/ Н.М. Мартянова, Т.А. Бутенко, В.О. Бабенко. – Харк. держ. агр. ун-т ім. В.В.Докучаєва, 2007.
9. Мартянова Н.М. Конспект лекцій з курсу: Інформатика та комп'ютерна техніка / Н.М. Мартянова, Т.А. Бутенко, Ю.В. Синявіна. (електронний варіант). – Харків: ХНАУ, 2006. – 350 с
10. Мартянова Н.М. Комп'ютерна техніка та програмування: завдання та метод. вказівки до роботи з пакетом Microsoft PowerPoint / Н.М. Мартянова, С.І. Шулуцько.. – Х.: ХНАУ, 2007. - 37 с.
11. Мартянова Н.М. Методичні вказівки та завдання для роботи з програмою NetMeeting /Н.М. Мартянова, О.С. Погорелов, Ю.В. Синявіна. - Х.: ХНАУ, 2005.
12. Синявіна Ю.В. Табличний редактор OpenOffice.org Calc: лабораторний практикум / Ю.В. Синявіна, Т.А. Бутенко, Н.М. Проценко. – Харків, 2012. – 25 с.
13. Щербаков П.А. Інформатика та комп'ютерна техніка: програмне забезпечення ЕОМ /П.А. Щербаков, О.В. Ульяновченко, Н.М. Мартянова,

- Т.А. Бутенко Навч. посібник // Харк. держ. агр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. – Харків, 2001.
- 14.Шулудько С.І. Інформатика та обчислювальна техніка /С.І. Шулудько, О.І. Нестеренко, Н.М. Проценко. – Навч. посібник. – Харк. держ. агр. ун-т ім. В.В.Докучаєва, 2005. – С. 320.
- 15.Ульянченко О.В. Дослідження операцій в економіці: підручник для студентів вузів / О.В. Ульянченко. – Харків, 2009. – 582 с.

14. Рекомендована література

Нормативна

- 13.Про національну програму інформатизації: Закон України від 4.02.98 № 74/98-ВР / Закони України: офіц. вид. Т.15. – К., 1999. – С. 134-145.
- 14.Про концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4.02.98 р. № 75/98-ВР / Закони України: офіц. вид. Т.15. – К., 1999. – С. 146-160.
- 15.Програма інформатизації агропромислового виробництва на 1996-2000 рр.: наказ Мінсільхозпроду України № 182 від 09.06.97 р.
- 16.Програма інформатизації агропромислового виробництва на 2001–2003 рр. і на період до 2005 р. / редкол.: П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко [та ін.]. – К.: ННЦ УААН, 2000. – 109 с.
- 17.Програма інформатизації агропромислового виробництва на 2005–2007 рр. / редкол.: П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко [та ін.]. – К.: ННЦ УААН, 2004. – 114 с.
- 18.Про інформацію: Закон України від 2.10.92 р. № 2657-ХІІ / Закони України: офіц. вид. Т.4. – К., 1996. – С. 72-88.
- 19.Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.93 р. № 3323-ХІІ / Закони України: офіц. вид. Т.5. – К., 1996. – С. 191-200.
- 20.Про вдосконалення наукового забезпечення агропромислового виробництва на регіональному рівні: наказ Мінагропрому України від 9.01.98 р. № 615 – К.: ІАЕ УААН, 1998. – 12 с.
- 21.Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 1.12.98 р. № 284-ХІV / Економіка АПК. – 1999. – №2. – с. 66-74.
22. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 16.01.03 р. № 433-ІV // Урядовий кур'єр. – 2003. – 19.02.2003. – № 32.
23. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року від 19 вересня 2007 р. № 1158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1136.1196.0>.
- 24.Стратегія розвитку інформаційного забезпечення АПК і сільського населення України до 2015 р. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://studies.com.ua>

Базова

- 11.Гордієнко І. В. Інформаційні системи і технології в менеджменті: навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І. В. Гордієнко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. — 259 с.
- 12.Демідов П.Г. Комп'ютерні тренінгові технології та системи: навч. метод. посіб. / П.Г. Демідов. – К.: КНТУ, 2005. – 240 с.
- 13.Киселев Г. М. Информационные технологии в экономике и управлении (эффективная работа в MS Office 2007): учебник / Г. М. Киселев, Р. В. Бочкова, В. И. Сафонов. – М.: Дешкол и К*, 2008. – 320 с.
- 14.Лавінський Г.В. Автоматизовані системи обробки економічної інформації / Г.В. Лавінський. – К.:Вища школа, 2008. – 287 с.
- 15.Олифер В.Г. Компьютерные сети. Принципы, технологии, протоколы: учебн. для вузов / 4-е изд. / В.Г. Олифер. – СПб.: Питер, 2012. – 944 с.
- 16.Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.В. Єрьоміна та ін.: за ред. В.Ф. Ситника. – К.:КНЕУ, 2001. - 420 с.
- 17.Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень / В.Ф. Ситник, С.П. Ріппа. – К.: Техніка, 2005. – 373 с.
- 18.Твердохліб М.Г. Моделювання та інформаційні системи в економіці: міжвід. наук. зб. / Відп. ред. М.Г. Твердохліб – К.: КНЕУ, 2003. – Вип. 69. — 167 с.
- 19.Тесленко Г. С. Інформаційні системи і технології в аграрному менеджменті: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц / Г.С. Тесленко. – К.: КНЕУ, 2002. – 180 с.
- 20.Бизнес-аналитика: от данных к знаниям: учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. – Спб.: Питер, 2010. – 704 с.

Допоміжна

- 11.Береза А. М. Інформаційні системи і технології в економіці: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А.М. Береза. – К.: КНЕУ, 2002. – 80 с.
- 12.Гужва В. М. Інформаційні системи в міжнародному бізнес: навч. посібник /В.М. Гужва, А.Г. Постевой. – К.: КНЕУ, 1999. – 164 с.
- 13.Єрьоміна Н.В. Банківські інформаційні системи: навч. посібник / Н.В. Єрьоміна. – К.: КНЕУ, 2000. — 220 с.
- 14.Пінчук Н. С. Інформаційні системи і технології в маркетингу: навч. посібник / Н.С. Пінчук, Г.П. Галузинський, Н.С. Орленко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 352 с.
- 15.Писаревська Т.А. Інформаційні системи в управлінні трудовими ресурсами: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц / Т.А. Писаревська. – К.: КНЕУ, 1999. – 164 с.
- 16.Рогач І. Ф. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах: навч. посібник / І.Ф. Рогач, М.А. Сендзюк, В.А. Антонюк. – 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2001. – 239 с.
- 17.Гришин І.Я. Інноваційний менеджмент сталого розвитку на прикладі агропромислового комплексу: навч. посібник / І.Я. Гришин,

- Д.І. Мазоренко, О.К. Бурова, Л.М.Тіщенко, Т.А. Бутенко та ін. / за ред. акад. Д.І. Мазоренка і проф. О.К. Бурової. – Х., 2005. – 315 с.
18. Дерлеменко В.В. Розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації / В.В. Дерлеменко – К.: ІАЕ, 1999. – 410 с.
19. Кропивко М.Ф. Комп'ютерні технології в управлінні сільськогосподарським підприємством / М.Ф. Кропивко, Ю.С. Коваленко. – К.: ІАЕ УААН, 2006. – 168 с.
20. Саблук П.Т. Інформаційні ресурси та їх використання в агропромисловому виробництві: зб. наук. пр. / за ред. П.Т. Саблука, М.Ф. Кропивка. – К.: ІАЕ УААН, 2005. – с. 256.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>
2. Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки». – Режим доступу: <http://iae.faaf.org.ua/>